

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3050/2020. (III. 2.) AB HATÁROZATA

bírói kezdeményezés elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítása iránti bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Alkotmánybíróság a korhatár előtti öregségi nyugdíjak megszüntetéséről, a korhatár előtti ellátásról és a szolgálati járandóságról szóló 2011. évi CLXVII. törvény 7. § (1) bekezdés c) pontja „de legkésőbb 2014. december 31-éig” fordulata alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az előtte 36.K.32.467/2019. szám alatt folyamatban lévő, társadalombiztosítási ügyben indult közigazgatási jogvita elbírálása iránti perben az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján kezdeményezte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a korhatár előtti öregségi nyugdíjak megszüntetéséről, a korhatár előtti ellátásról és a szolgálati járandóságról szóló 2011. évi CLXVII. törvény (a továbbiakban: Knymt.) 7. § (1) bekezdés c) pontja „de legkésőbb 2014. december 31-éig” fordulata alaptörvény-ellenességét és azt semmisítse meg, továbbá elsődlegesen rendelje el annak általános alkalmazási tilalmát a folyamatban lévő közigazgatási jogvitákban, másodlagosan rendelje el annak egyedi ügyben történő alkalmazhatatlanságát.
- [2] A bíróság egyidejűleg a peres eljárást a kezdeményezés elbírálásáig felfüggesztette.
- [3] 2. Az indítványra okot adó ügyben a beadvány tartalma szerint a felperes 2006. február 1-jétől korengedményre jogosító munkakörben dolgozik. A nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv hivataltól, a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.) 96/B. §-a szerinti adategyeztetési eljárás indított a felperessel szemben. Az alperes a BP-08/L100/6388-6/2018. számú elsőfokú határozatában megállapította, hogy a felperes 2006. február 1. és 2014. december 31. között 8 év 355 nap korengedményes idővel rendelkezik [társadalombiztosítási nyugellátásáról szóló 1997. évi LXXXI. törvény végrehajtásáról szóló 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 1. melléklet], amely után nulla év korengedményt szerzett (Tny. 8. §); figyelembe vehető szolgálati ideje 46 év 316 nap. A felperes korengedményt kifogásoló fellebbezése nyomán Budapest Főváros Kormányhivatala (a továbbiakban: másodfokú hatóság) a 2019. március 19-én kelt BP/L155/593-5/2018. számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta.
- [4] A felperes a határozat ellen keresetet terjesztett elő, melyben kérte a másodfokú hatóság határozatának megváltoztatását akként, hogy a 8 év 335 nap korengedményre jogosító munkakörben eltöltött szolgálati időre tekintettel a felperes arányosan, 1 év 286 nap korengedményre válik jogosulttá. Előadta, hogy a korengedményt megállapító jogszabályokat a Knymt. 69. § a) pontja helyezte hatályon kívül anélkül, hogy a töredékidőket a jogalkotó rendezte volna. A foglalkoztatója anélkül fizette utána a korengedmény-biztosítási járulékot, hogy a jogszabály lehetőséget biztosított volna számára bármiféle korengedmény igénybevitelére. Indítványozta, hogy a bíróság kezdeményezze a Knymt. 7. § (1) bekezdés c) pontjának megsemmisítését.
- [5] 3. A bíróság utalt arra, hogy a Knymt. szabályait az Alkotmánybíróság már több döntésben vizsgálta, azonban a korhatár előtti ellátás megállapítására vonatkozó Knymt. 7. § (1) bekezdés c) pontja korábban nem volt egyedi normakontroll tárgya.

- [6] A bíróság szerint ugyanakkor a szabályozás felveti az Alaptörvény XIII. cikke (1) bekezdése (tulajdonhoz való alapvető jog), az I. cikk (3) bekezdése, valamint a XV. cikk (1)–(2) bekezdéseibe ütközést az alábbiak szerint.
- [7] A kezdeményezés szerint a vizsgált rendelkezés szabályozási háttere az, hogy a jogalkotó a Knymt. nyomán 2012. január 1-jétől megszüntette a korhatár előtti öregségi nyugdíjakat, egyidejűleg átalakította azokat korhatár előtti ellátássá, illetve szolgálati járandósággá. Szabályozta a Knymt. 7. §-ában, hogy 2011. december 31. után milyen feltételekkel lehet jogosultságot szerezni korhatár előtti ellátásra. Az Nymtv. 7. § (1) bekezdés c) pontja szerint kordedvezményre legkésőbb 2014. december 31-ig lehetett jogosultságot szerezni a 2011. december 31-ig hatályban lévő szabályok szerint. A Tny. már nem hatályos 8. § (2) bekezdés a) pontjának alkalmazását a Knymt. 7. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt jogvesztő határidő zárja ki. Az alperes hatóság által nem vitatott módon a felperes a kordedvezmény szabályainak alkalmazhatósága esetén már öregségi nyugdíjas lenne.
- [8] A fenti szabályozás alapján tehát az részesülhet korhatár előtti ellátásban, aki 2014. december 31. előtt legalább 10 évig a Tny. 2011. december 31-ig hatályos 8. § (1) bekezdése szerinti munkát végzett.
- [9] A bíróság előtt folyamatban lévő perben nem vitatott, hogy a felperes járművezetői munkaköre a régi szabályok szerint a 2006. december 31-ig hatályos Vhr. 1. számú melléklete szerint kordedvezményre jogosító munkakörnek minősült. A felperes – a Tny. korábbi 8. § (2) bekezdése szerint – 2014. december 31-ig összesen 8 év 335 nap kordedvezményes időt szerzett, ez alapján az új szabályok szerint korhatár előtti ellátásra nem vált jogosulttá.
- [10] A bíróság szerint az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében szereplő tulajdonhoz való jog egyrészt vonatkozik a nyugdíjra mint közjogi várományra, másrészt a szükségesség-arányosság sajátos kritériumrendszerében korlátozható [3238/2017. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [57]]. A tulajdonhoz való jog sérelmére a társadalombiztosítási rendszerben ígért váromány korlátozása okán akkor lehet sikeresen hivatkozni, ha a szóban forgó ellátás biztosítási elemet is tartalmaz. A nyugdíjjárulék fizetésén alapuló öregségi nyugdíj kétségkívül ilyen, hiszen az állami nyugdíjrendszerben az ellátási jogosultság nyugdíjjárulék-fizetésén alapul a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény 40. § (2) bekezdése szerint [12/2018. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [71]]. A fentiek alapján – a bíróság álláspontja szerint – a korhatár előtti ellátás közjogi várománynak minősül, mivel azt a jogalkotó az öregségi nyugdíjjal, jelesül az öregségi nyugdíjkorhataral kapcsolta össze. Közjogi várományként az erre való jogosultság szabályainak változtatása kapcsán vizsgálni kell a tulajdonhoz való jog sérelmét, illetve annak a szükségességi-arányossági teszt által támasztott követelményeknek való megfelelését.
- [11] Az nem vitatható, hogy a Knymt. előterjesztői indokolásának megfelelően a kirovó-felosztó nyugdíjrendszer fenntarthatósága érdekében szükséges volt a kordedvezmény kivezetése, azonban ezt az Alaptörvény rendelkezéseivel összhangban arányos korlátozás mellett lehetett volna szabályozni. A felperes 8 év 335 nap beszámítható idővel rendelkezik, amely nem váltható kordedvezményre. A jelen perben vizsgált szabályozás, amely szerint a kordedvezményhez szükséges 10 évvel összehasonlítva jelentős, annak csaknem 90%-át kitevő szolgálati idő után a 2 év helyett egyáltalán nem részesülhet kordedvezményben a felperes, az arányossági kritériumnak nem felel meg. A felperes számára a 10 év kordedvezményre jogosító időtartam elérhetetlenségét, ezzel a kordedvezmény helyébe lépő korhatár előtti ellátás igénybevételének teljes körű kizárását a jogalkotó határozta meg. A 2014. december 31-ét követően is ugyanazon munkakört betöltő felperes vonatkozásában a bíróság álláspontja szerint az Nymtv. 7. § (1) bekezdés c) pontja felveti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésébe és az I. cikk (3) bekezdésébe ütközését.
- [12] A járulék mögött valamilyen mértékű ellentételezett szolgáltatások állnak [29/2017. (X. 31.) AB határozat, Indokolás [43]]. A felperes foglalkoztatója a felperes munkakörére tekintettel 2014. december 31-ig 13 % kordedvezmény-biztosítási járulék fizetésére volt kötelezett [a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Tbj.) 4. § l) pont, 18. § (1) bekezdés e) pont, 19. § (6) bekezdés, 20/A. §]. A járulékot a foglalkoztatónak úgy kellett befizetnie, hogy a felperes vonatkozásában annak legcsekélyebb mértékű ellentételezése is eleve lehetetlen, tehát az alapjogot aránytalanul korlátozó jogi szabályozás a járulékot gyakorlatilag adóvá alakította át. A kordedvezmény-biztosítási járulék a 10 éves kordedvezményre jogosító időtartamot elérő foglalkoztatottak esetében járulékként, a felperes ügyében kényszer jellegű, vissza nem térülő szolgáltatásként, adóként viselkedik, amely egyaránt alátámasztja az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének, és XV. cikk (1)–(2) bekezdéseinek sérelmét.

- [13] 4. A bíróság indítványozta a kifogásolt törvényi szabályozást az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdéseivel való összhang szempontjából is vizsgálni az alábbiak szerint.
- [14] A bíróság megítélése szerint jelen esetben a Tny. 8. § (1) bekezdésében foglalt munkát végző munkavállalók a hátrányos megkülönböztetés szempontjából homogén csoportnak tekinthetők az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében foglalt „egyéb helyzetük” okán. Ezek azok a munkavállalók, akik a munkahely-választás során úgy döntöttek, hogy – a jogviszony létrehozásakor a jogalkotó által elismerten – a szervezet fokozott igénybevételével járó és az egészségre különösen ártalmas munkát választanak, és alappal feltételezheték, hogy az ilyen munkakörben eltöltött 10 év után 2 év keredvezményben részesülhetnek. Ezen csoporton belül a jogalkotó a Knymt. vitássá tett rendelkezése nyomán különbséget tett azok között, akik egy általa meghatározott időpontra (2014. december 31-ig) már teljesítették a 10 évet, azokhoz képest, akik az adott időpontig még nem, noha ugyanazon munkakörben változatlanul dolgoztak tovább. A Knymt. hatálybalépésével a jelentős mértékű, de a 10 évet el nem érő keredvezményre jogosító idővel rendelkező munkavállalók az általuk elvégzett, az átlaghoz képest megterhelőbb munkáért kompenzáció nélkül maradtak. A bíróság álláspontja szerint ezzel a jogalkotó az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdésébe ütköző módon különbséget tett a munkavállalók e homogén csoportjának tagjai között. Figyelembe kell venni, hogy keredvezményre jogosító idejük – önhibájukon kívül – kevéssel maradt el a jogszabály által megköveteltől. Hangsúlyozta a bíróság, hogy jelen ügy felperesére ez azért különösen sérelmes, mert a 2014. december 31-ig megszerzett 8 év 335 nap keredvezményes idővel maradt le a keredvezmény igénybevételének lehetőségéről, és az alperes határozatában megállapított módon, illetve általa nem vitatottan 2017. december 31-ig ugyanazon munkakörben, ugyanazon munkáltatónál dolgozott, illetve jelenleg is dolgozik.

II.

- [15] 1. Az Alaptörvény érintett szabályai szerint:

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinnek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„19. (5) A Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 2011. december 31-én hatályos 70/E. § (3) bekezdés harmadik mondatát a 2011. december 31-én hatályos szabályok szerint nyugellátásnak minősülő ellátásokra azok feltételeinek, jellegének és összegének megváltoztatása, más ellátássá alakításuk vagy megszüntetésük tekintetében 2012. december 31-éig alkalmazni kell.”

- [16] 2. A Knymt. kifogásolt rendelkezése szerint:

„7. § (1) c) az, aki a korhatár előtti ellátás kezdő napjáig, de legkésőbb 2014. december 31-éig a Tny. vagy az egyes bányászati dolgozók társadalombiztosítási kedvezményeiről szóló kormányrendelet 2012. január 1-jét megelőzően hatályos szabályai szerint keredvezményre jogosultságot szerzett, azzal az eltéréssel, hogy az egyes bányászati dolgozók társadalombiztosítási kedvezményeiről szóló kormányrendelet 2012. január 1-jét megelőzően hatályos szabályai szerinti egy év keredvezményre – az egyéb feltételek teljesítése esetén – a bányász akkor is jogosult, ha a keredvezményre jogosító munkakörben csak három évet töltött el”.

III.

- [17] Az indítvány nem megalapozott.
- [18] 1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány az Abtv. 25. és 52. §-ában előírt feltételeknek eleget tesz {vö. 3058/2015. (III.31.) AB végzés, Indokolás [8]–[24]; 2/2016. (II. 8) AB határozat, Indokolás [26]–[28]; 3064/2016. (III.22.) AB határozat, Indokolás [8]–[13]}. A bírói kezdeményezés szerint a támadott szabályt az eljárásban alkalmazni kell, az eljárás felfüggesztése megtörtént, és az indítvány a megsemmisítés jogkövetkezményére is kiterjedő alaptörvény-ellenesség megállapítására irányul.
- [19] 2. Az Alkotmánybíróság vizsgálta, hogy a támadott szabály ellentétes-e az Alaptörvényben biztosított tulajdonhoz való joggal. Az Alaptörvény az alapvető jogok és kötelezettségeknek csak a lényeges szabályait alkotja meg, a részletes szabályok meghozatalára az Alaptörvény – az I. cikk (3) bekezdése keretei között – a törvényhozót hatalmazza fel. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy mindenkinek joga van a tulajdonhoz. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését eddig több alkotmánybírói határozat értelmezte. Eszerint „[a] tulajdon jogi fogalmát és tartalmát általában nem közvetlenül az Alaptörvény, hanem a más jogi normák határozzák meg. Az Alaptörvény által védett jogok körét és tartalmát ugyanakkor az Alaptörvény alapján kell megállapítani. Ez az ellentmondás nehézséget jelent a tulajdonként védett jogosítványok meghatározásakor. Az ellentmondás úgy oldható fel, hogy az Alaptörvény tulajdonhoz való alapjogként a jogszabályok által meghatározott tartalommal elismert, konkrét időpontban fennálló konkrét jogosítványokat védi: a törvényhozás a tulajdonhoz való alapvető jog alapján általában köteles tiszteletben tartani azokat a jogosultságokat, amelyek az alkotmányos értelemben vett tulajdonhoz való alapvető jog összetevői.” {25/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [55]} Az Alaptörvény tulajdonhoz való jogként a törvények által meghatározott jogosítványokat védi azokkal a további kiegészítésekkel, melyeket az Alkotmánybíróság az egyes esetek eldöntése kapcsán más alapvető jogok és alkotmányos értékekkel együtt szemlélve még a tulajdonjog alkotmányos védelmi körébe vont (pl. a pénzügyi lízingbevevő tulajdonosi várománya, 15/2014. (V. 13.) AB határozat). Ebből következik, hogy a korábban tulajdonként megszerzett (és így az alkotmányos tulajdonvédelem alatt álló) vagyoni jogi igényeket védi az Alaptörvény XIII. cikke. Ezt erősítette meg a 3048/2013. (II. 28.) AB határozat (Indokolás [39]) is: „Az Alkotmánybíróság a vagyoni értékű jogok tekintetében kialakított gyakorlatában főként a társadalombiztosítási jogviszonyokkal összefüggő szolgáltatásokkal és várományokkal kapcsolatban állapította meg az alkotmányos tulajdonvédelem fennálltát”.
- [20] A jelen esetben azonban éppen az kérdéses, hogy az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben korábban tulajdonként megszerzett vagyoni értékű jogról van-e szó. A kordedvezmény megállapításának törvényben rögzített feltételei vannak.
- [21] 2.1. A kordedvezmény jogosultsági feltételeit illetően megállapítható, hogy a rendszer arra épült, hogy a munkavállaló szervezetét bizonyos munkakörökben tartósan végzett munka elkerülhetetlen ártalmi fokozottan megterhelik. Káros hatással a törvény értelmében a legalább 10 (nőknél 8) éven át meghatározott munkakörben végzett munka lehet. A kedvezményrendszer e vélelemre épült, és részidőkkel nem számolt.
- [22] A kordedvezmény-biztosítási járulék megfizetése nem jövőbeni jogszerzést alapozott meg, hanem a kedvezményből adódó többletkiadások fedezetéhez járultak hozzá a foglalkoztatók 2008-tól 2014. december 31-ig. A kedvezményt ugyanis olyan időszakban is megkapták, illetve a jövőben is megkapják a jogosultak, amelyre nem állt fenn a foglalkoztatói járulékfizetési kötelezettsége.
- [23] Kordedvezményre az volt jogosult, aki a Vhr. 1. számú mellékletében felsorolt munkakörök valamelyikében a törvényben előírt ideig dolgozott. A kordedvezményes jogosultság szabályozása vélelemre épült. A vélelem alapja az volt, hogy a munkavégzéssel elkerülhetetlenül együtt járó ártalmak az emberi szervezetet fokozott mértékben megterhelik, és ennek enyhítésére a munkavállaló a nyugdíjkorhatárnál fiatalabb életkorban mehet nyugdíjba, illetve a hatályos szabályok szerint korhatár előtti ellátást igényelhet. A Vhr. azt tartalmazta, hogy a férfiak 10 év kordedvezményes munkakörben szerzett szolgálati idő után 2 évvel, minden további 5 év kordedvezményes munkában töltött idő után további 1–1 évvel, a nők 8 év után 2 évvel, minden további 4 év után 1–1 évvel a nyugdíjkorhatár betöltése előtt igényelhetek ellátást. A Tny. és a Knymt. hatálya alatt is csak a kordedvezményes munkakörben töltött teljes évek eredményeztek kedvezményt. A jogszerzési lehetőség fennállásának tartama alatt sem volt arra mód, hogy ha az érintett kevesebb, mint 10 év kordedvezményes időt igazolt,

korkedvezményre tekintettel akár méltányosságból, akár részjogszerzés címén a nyugdíj korhatára előtt ellátást igényelhesen, hiszen a jogosultsághoz előírt 10 év nem teljesült.

- [24] A korhatár előtti ellátások nyugdíjrendszerből történő 2012. évi kivezetésekor a korhatár előtti ellátások jogosultsági szabályai nem változtak, megfelelő felkészülési idővel a szabályozás hatályát veszítette.
- [25] 2.2. A korkedvezmény-biztosítási járulékot azzal a céllal vezették be, hogy a foglalkoztatók járuljanak hozzá a korkedvezmény miatti többletkiadások fedezetéhez. A járulék bevezetése előtt több évtizeddel elért kedvezményeket már érvényesítették a jogosultak. A korkedvezményes jogszerzés többlet-járulékfizetés nélkül eredményezett többlet-nyugdíjfolyósítást, mert a nyugdíjkorhatár előtti nyugdíjba vonulás hosszabb nyugdíjfolyósítási időt jelentett. A korkedvezmény-biztosítási járulék fizetése nem egyéni jogszerzést alapozott meg, és nem is a jövőbeni nyugdíj-jogosult fizette meg azt, hanem a kedvezményből eredő költségvetési többletkiadásokhoz írt elő a törvény hozzájárulási kötelezettséget, amely harmadik személyt, a biztosítási jogviszonyban közvetlenül nem érintett foglalkoztatót terhelte. A korkedvezmény-biztosítási járulékot a Tbj. 2014. december 31-éig hatályos 18. § (1) bekezdés e) pontjában előírtaknak megfelelően a foglalkoztató valamennyi, a külön jogszabályban meghatározott munkakörben foglalkoztatott, saját jogú nyugdíjasnak nem minősülő biztosított vonatkozásában köteles volt megfizetni. A járulékfizetési kötelezettség a munkavállalóra irányadó nyugdíjkorhatár betöltéséig hátra lévő idő hosszától függetlenül terhelte a foglalkoztatót. Nem kellett vizsgálni, hogy a munkavállaló a rá irányadó nyugdíjkorhatár betöltéséig a kedvezményre jogosító idő minimumát elérheti-e, mindeztől függetlenül – a munkakör veszélyességéhez, a szervezetre nézve nagyobb terhelést jelentő jellegéhez kapcsolódóan – köteles volt a foglalkoztató a járulék megfizetésére.
- [26] Az állami nyugdíjrendszerben a jogosult jogszerzését általában a tőle levont nyugdíjjárulék alapozza meg. A korkedvezmény-biztosítási járulék nem a biztosítottat terhelte, így nem az egyén jövőbeni jogszerzését alapozta meg. A korkedvezmény-biztosítási járulék megfizetése alól mentesítést kérhetett a foglalkoztató, ha igazolta, hogy az általa működtetett üzemben a munkavállalókat nem éri olyan ártalom, amely a korkedvezményt megalapozná.
- [27] Az Alkotmánybíróság a 23/2013. (IX. 25.) AB határozatával hozott döntést a korhatár előtti öregségi nyugdíjjal összefüggő alkotmányjogi panaszokkal kapcsolatban (ideértve többek között a felkészülési időre, a korhatár előtti ellátás, szolgálati járandóság mibenlétére, a korhatár előtti öregségi nyugdíjak – ideértve a korkedvezményes nyugdíjat is – megszüntetésére vonatkozó indítványokat). Az Alkotmánybíróság a Knymt. 3. § (2) bekezdés b) pontja, 4. § (1)–(4) bekezdései, 5. § (1)–(2) bekezdései, (3) bekezdés c) pontja és (4) bekezdése, 18. § (1) bekezdésében a „4. § (2) bekezdése szerinti csökkentés nélküli” szövegrésze, továbbá a 14. § (3)–(7) bekezdései, valamint 17. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította. A határozat szerint „[f]igyelemmel arra, hogy az új rendszernek a Knymt. 4. § (1) és (2) bekezdéseivel, az 5. § (1) és (2) bekezdéseivel, illetőleg az ezekhez kapcsolódó további törvényi rendelkezésekkel megállapított juttatásai az Alaptörvény Záró és egyes rendelkezések 19. (5) bekezdésében adott felhatalmazása végrehajtását szolgálták, az Alkotmánybíróság nem találta e rendelkezéseket az Alaptörvény B) cikkével ellentétesnek, és értelemszerűen nem állapíthatta meg a XIII. cikkre hivatkozó indítványi elemekben megjelölt alapjog, a tulajdonjog sérelmét sem. A szerzett jogok tekintetében mindazonáltal az Alkotmánybíróság leszögezi azt is, hogy a korábbi jogcímen szerzett jogosulti váromány az új juttatás megállapításával nem szűnt meg. Egyrészt magát az új ellátást is a korábbi járulékfizetésre tekintettel állapította meg a törvény, másrészt pedig a váromány az öregségi nyugdíjkorhatár betöltésekor a Knymt. 18. § (1), illetőleg (2) bekezdései szerint megvalósul.” (Indokolás [74])
- [28] Megállapította egyebek között, hogy „[a]zok, akik az Alkotmány idején, az Alkotmány által védett és támogatott jogon, az Alkotmány előírásainak megfelelően megalkotott törvényi rendelkezések alapján szereztek biztosítási jogviszonyból eredően korhatár előtti (szolgálati) nyugellátást, nem igényelhetnek olyan ellátási formát, amely időközben megszűnt. Az államot az a kötelezettség terheli, hogy a felszámolt ellátási formába tartozott személyeket ne hagyja ellátás nélkül. Arra viszont nincs – Alaptörvényen nyugvó – joguk az érintetteknek, hogy a megszűnt ellátási forma helyébe lépő ellátás az öregségi nyugdíj legyen.” (Indokolás [84])
- [29] A jelen ügyben a sérelmezett jogszabály nem érinti a már megszerzett jogosultságokat. Azok a munkavállalók viszont, akik csak egy részét töltötték ki a hatályon kívül helyezett társadalombiztosítási szabályokban meghatározott korkedvezményre jogosító időtartamnak, a korábbi szabályok szerint sem váltak volna jogosulttá korkedvezményes nyugdíjra. Korkedvezményes nyugdíj töredékére jogosultságot szerezni ezen az alapon tehát korábban sem volt lehetőség.

- [30] Összefoglalóan: az Alaptörvény Záró és vegyes rendelkezések 19. (5) bekezdésében szereplő felhatalmazás értelmében az általános öregségi nyugdíjkorhatár betöltését megelőzően folyósított nyugellátás törvényben meghatározottak szerint megszüntethető volt; a karkedvezmény-biztosítási járulék foglalkoztató általi fizetése nem alapozott meg közjogi várományt a foglalkoztatott számára; karkedvezményt a korábbi szabályok alapján is akkor lehetett szerezni, ha a foglalkoztatott a karkedvezményre jogosító időtartamot a munkakörben kitöltötte.
- [31] 2.3. A konkrét ügyben mindkét eljáró hatóság azt állapította meg, és erre a következtetésre jutott az indítványában a bíróság is, hogy a karkedvezmény törvényben meghatározott jogosultsági feltételei nem teljesültek. Az indítványozó által felhozott összefüggésben és érvek alapján ezért a tulajdonhoz való jog és a Knymt. vizsgált szabálya között alkotmányos összefüggés nem mutatható ki. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az érdemi alkotmányossági összefüggés hiánya az indítvány elutasítását eredményezi {3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [24]}.
- [32] 3. A 3206/2014. (VII. 21.) AB határozat indokolásának [27] bekezdésében „az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése az alapjogok egyenlőségét és a diszkrimináció tilalmát tartalmazza. Az alkotmányos szabály szerint »Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.« A tételesen felsorolt tulajdonságok mellett az »egyéb helyzet szerinti különbségtétel« fordulat nyújt garanciát ahhoz, hogy az előre nem látható, de a felsorolásban szereplő tulajdonságokhoz döntő hasonlóságot mutató helyzetben élő személyeket se érhesse hátrányosan sújtó különbségtétel. Ez a fordulat ad lehetőséget az Alkotmánybíróságnak arra, hogy a társadalom aktuális változásaira időszerűen reagálva mindig maga határozhassa meg, melyek a társadalom sérülékeny csoportjai, vagyis mely csoporthoz tartozók tekinthetők kiszolgáltatottnak, kirekesztettnek, illetve folyamatos, és indokolatlan hátránnyal sújtottaknak. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése ennek megfelelően egy nyílt felsorolást tartalmaz, ám ez a nyílt felsorolás korlátlanul nem bővíthető. Nem nyújt védelmet olyan személyeknek, akiket valamely szabály ugyan éppen hátrányosan érint, de mégsem diszkriminál. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében garantált diszkriminációtilalom ugyanis csupán olyan élethelyzeteket ölelhet át, amelyekben az emberek önazonosságát, identitását meghatározó lényegi tulajdonságuk miatt előítéllettel, vagy társadalmi kirekesztéssel néznek szembe. Vagyis a diszkriminációtilalom alkotmányos klauzulája elsődlegesen a társadalom személyben rejlő és tetszés szerint nem változtatható tulajdonság mentén elkülönülő csoportjainak védelmét szolgálja.”
- [33] A Knymt. kifogásolt rendelkezése nem ilyen élethelyzetre vonatkozik. A jogalkotót széles körű mérlegelési jog illeti meg a tekintetben, hogy biztosít-e egyáltalán a nyugdíjak meghatározása terén valamilyen kedvezményt, juttatást, és ha igen, azt az érintettek mely csoportjának, milyen mértékben és milyen formában biztosítja. A karkedvezményes nyugdíjra vonatkozó szabállyal kapcsolatban az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdéseinek sérelme nem merül fel.
- [34] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiekre figyelemmel a bírói kezdeményezést elutasította az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése és XV. cikk (2) bekezdése állított sérelmét illetően.

Budapest, 2020. február 18.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető, elődó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/11/2020.

